

- підвищення довіри інвесторів до інструментів РЦП;
- підвищення ефективності діяльності регуляторів РЦП з метою посилення контролю за основними учасниками ринку цінних паперів;
- забезпечення надійного і ефективного функціонування об'єктів фінансової інфраструктури;
- впровадження в діяльності РЦП сучасних інформаційних технологій;
- розробка ефективної державної політики щодо покращення інвестиційного клімату [3, 4, 5].

Розвиток РЦП в сучасних умовах потребує розроблення стратегічних і тактичних заходів на основі врахування історичних, національних особливостей його функціонування та передового міжнародного досвіду, особливо країн-членів Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Тимошенко О. В., Гудима Л. О. Ефективний розвиток національного ринку цінних паперів як імператив економічного зростання України. *Бізнесінформ*. №3. 2020. С. 293–298.
2. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
3. Татарин Н. Б., Бундз Н. Б., Кравчук А. С. Фондовий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку. *Молодий вчений*. №3 (91). 2021. С. 379–383.
4. Архипчук О. Перспективи розвитку торгівлі цінними паперами в Україні. *Фінансовий ринок*. 2018: веб-сайт. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=3430> (дата звернення: 12.06.2022).
5. Танклевська Н. С., Ярмоленко В. В. Сучасний стан та проблеми функціонування фондового ринку в Україні. *Ефективна економіка*. № 7. 2021: веб-сайт. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9040> (дата звернення: 11.06.2022).

Шара М. А., Кобзар К. М., здобувачки вищої освіти 3 курсу, група ФК-191
 Науковий керівник – **Садчикова І. В.**, к.е.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

РОЛЬ КОЛЕКТОРСЬКИХ КОМПАНІЙ У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Наразі дослідження розвитку функціонування колекторських компаній привертають все більшу увагу. З огляду досвіду економічно розвинених країн, причиною даного зацікавлення являється те, що колекторські компанії, які професійно спеціалізуються на позасудовому стягненні заборгованості фізичних і юридичних осіб, забезпечують суттєве зниження витрат кредиторів, які є наслідком неповернення боргів.

Як показує практика, в Україні функціонування колекторських фірм не відповідає загальноприйнятим міжнародним вимогам. Недоліки роботи колекторських компаній призводять до фінансових втрат та і до зниження довіри клієнтів. В українському законодавстві відсутнє чітке регулювання діяльності так званих колекторських компаній. Якщо колекторська компанія зареєстрована, то ця фірма зазначена в реєстрі як фінансова установа. Наразі в українському законодавстві відсутній окремий нормативно-правовий акт, який би чітко визначав та регулював їхню діяльність, а оскільки даного закону поки що не існує, то такі фінансові установи здійснюють свою діяльність на основі Цивільного кодексу України та законів що визначають регулювання відносин між боржниками і кредиторами [1].

Початком створення підґрунтя нормативно-правової бази у сфері регулювання колекторських компаній можна вважати запровадження у 2021 році закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту споживачів при врегулюванні простроченої заборгованості», що передбачає підвищення правового регулювання у даній сфері та захист боржників від агресивних та неправомірних колекторських компаній, які заради отримання прибутку можуть вдаватися до незаконних дій по відношенню до боржників [2].

Незважаючи на відсутність міцної нормативно-правової бази з регулювання колекторських компаній, даний вид фінансової діяльності розвивається та кількість функціонуючих суб'єктів у цій сфері активно зростає з року в рік. Лише за 2021 рік

Національний банк України (станом на 19 жовтня 2021 року) зареєстрував 14 юридичних осіб, що набули статусу колекторських компаній. Загалом же Національним банком України зареєстровано 47 колекторських компаній [3]. Не дивлячись на наявний реєстр та зростаючу динаміку колекторських компаній, на ринку фінансових послуг існує в рази більше нелегальних та напівлегальних колекторських компаній, які вже будь-якими способами: законними і незаконними, вимагають виплатити борги та відбирають усе наявне майно у боржників.

Для колекторських фірм характерним є високий рівень концентрації. Зараз майже більше 80% вітчизняного ринку колекторських послуг займають 10 великих компаній, які об'єднані в Асоціацію учасників колекторського бізнесу України. Решту 20 % ринку було розподілено між колекторськими компаніями низки банків та невеликими компаніями [4].

Нинішня ситуація фінансової системи показує, що позичальники мають великі обсяги боргу перед кредитними організаціями. А останнім надзвичайно важко вирішити дану проблему традиційним способом, працюючи індивідуально з кожним конкретним невикладеним кредитом. Через це кредитні спілки активно використовують послуги колекторських компаній. Повернені кредити допоможуть кредитним спілкам розрахуватись зі своїми зобов'язаннями перед вкладниками та продовжити кредитування населення [5].

Варто також зазначити, що діяльність колекторських компаній, а саме легально і в рамках закону, має здійснювати позитивний вплив на діяльність і подальший розвиток фінансового ринку, адже такі компанії забезпечують повернення фінансових ресурсів кредиторам та стимулюють тим самим подальше їх використання і повернення в оборот на фінансовому ринку. Це забезпечує стабільність та розвиток фінансового ринку через зменшення ризику втрати капіталу. Хоча роль колекторських компаній не є визначальною у забезпеченні повернення сумнівних боргів і зменшення даного ризику на фінансовому ринку, проте не можна применшувати важливість їх діяльності. Така практика повернення кредитних заборгованостей використовується не лише в Україні, а й за кордоном, проте головною відмінністю діяльності даних компаній за кордоном, у розвинених країнах, є те, що дані установи функціонують на основі більш розвинутого і реструктуризованого нормативно-правового підґрунтя та мають більший рівень контролю і перевірок з боку державних органів.

Таким чином, колекторські компанії в Україні з самого початку здійснення своєї діяльності в Україні на фінансовому ринку діють або напівлегально, або ж в тіні, коли основним видом діяльності таких фірм найчастіше є, наприклад, охоронна сфера. Роль колекторських компаній у розвитку фінансового ринку України не є визначальною, проте є значною, але, за відсутності відповідного нормативно-правового регулювання подібних фінансових установ, співпраця з подібними структурами (які найчастіше є напівлегальними) ще більше погіршує нормативно-правовий стан та прозорість діяльності українського фінансового ринку, що у свою чергу зменшує його рівень привабливості для іноземних інвесторів та запобігає входженню на ринок іноземних компаній.

Одним із шляхів підвищення рівня розвитку фінансового ринку України та збільшення рівня його інвестиційної привабливості може бути створення реальної нормативно-правової бази з регулювання діяльності колекторських компаній і значного підвищення рівня їх контролю. Також на зменшення впливу колекторських компаній на фінансовому ринку можна вплинути шляхом розвитку системи запобігання ризику сумнівних боргів та неплатоспроможності позичальників. Для цього фінансовим установам варто сфокусувати частку капітальних вкладень саме на розвиток ризикостійкості своєї діяльності, що у свою чергу сприятиме підвищенню рівня розвитку фінансового ринку України та відсіє необхідність співпраці з колекторськими компаніями.

Список використаних джерел

1. Денис, О. Б. Проблеми та перспективи розвитку колекторського бізнесу в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету 11 (2016): 66-69. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2018/34-2018/12.pdf>

2. Філіп, М. О. Правове регулювання колекторської діяльності: український та світовий досвід. Стебляно АБ та ін., 2021© Сумський державний університет, 2021 (2021): 250. URL: https://law.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/zbirnik_2021-2.pdf#page=251

3. Дві компанії поповнили ринок фінансових послуг та зареєстровано 14 колекторських компаній.
URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/dvi-kompaniyi-popovnili-rinok-finansovih-poslug-ta-zareyestrovano-14-kolektorskih-kompaniy>

4. Колекторський ринок України: актуальний зріз стану галузі / Банкхарт. URL: http://www.bankchart.com.ua/biznes/rozvitok_biznesu/statti/kolektorskiy_rinok_ukrayini_v_2014_rotsi_aktualniy_zriz_stanu_galuzi.

5. Перспективи розвитку колекторського бізнесу / Правовий тиждень. URL: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=120765>.

Панченко О. І., к.е.н., доцент

Колоток М. О., здобувачка вищої освіти 4 курсу, група ФК-181

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ВПЛИВ ПІДВИЩЕННЯ СТРАХОВОЇ КУЛЬТУРИ НА РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ

В умовах, коли кожний суб'єкт бере на себе відповідальність за особисту фінансову безпеку, особлива увага повинна приділятися підвищенню фінансової культури у сфері страхування. Важливість підвищення страхової культури населення обумовлена також необхідністю підвищення рівня страхової грамотності всіх учасників страхових відносин, що в кінцевому рахунку забезпечить зростання ефективності інституту страхування та економіки країни. Тому підвищення страхової культури населення є одним ключових завдань на сучасному етапі розвитку страхового ринку та потребує всебічного вивчення.

Страхова культура полягає у формуванні системи необхідних фінансових знань та навичок у галузі страхування. При цьому необхідно звернути увагу на те, що визначення страхової культури базується на сукупності знань про страхування та навичок, які формують ставлення та відповідну модель поведінки людей на страховому ринку. Тому головним завданням страхової культури є підвищення страхової компетентності населення і як наслідок зростання потреби у страхуванні.

На жаль, підвищенню страхової культури приділяється надзвичайно мало уваги, оскільки у програмах фінансової обізнаності населення, страхуванню як правило не приділяється уваги. Це свідчить про те, що страхова культура не сприймається як важлива складова фінансової культури, і не вважається першочерговою необхідністю.

При цьому слід враховувати, що певні групи населення мають деякі знання про процес страхування, але у більшості людей відсутні навіть базові навички та вміння для формування раціональної поведінки на страховому ринку. У результаті споживачі страхових послуг до кінця не розуміють сутності страхового захисту і не відчують нагальної потреби у страхуванні.

У результаті у потенційних страхувальників не виникає потреби в убезпеченні, а довіра до страхових компаній знаходиться на низькому рівні, оскільки більша частина населення не має необхідних знань про те, як працює страховий ринок, як обрати страхову компанію, що собою представляє страхова послуга, як отримати виплату, які права мають страхувальники, як захистити себе від недобросовісної поведінки страховика тощо.

Проте більш широке використання населенням страхових послуг сприяє розширенню можливостей громадян у фінансовій сфері та активізує їх економічну діяльність, підвищує ефективність використання власних грошових коштів і як результат забезпечує зростання рівня добробуту людей.

Також раціональне управління власними фінансовими ресурсами та їх накопичення у страхових компаніях з урахуванням фінансових ризиків та здійсненням оцінки кінцевої вигоди суттєво підвищує фінансову безпеку населення. У свою чергу збільшення обсягу і підвищення потужності страхового ринку за рахунок залучення коштів населення призводить до зростання ефективності реального сектору економіки.

Рівень страхової культури населення впливає і на діяльність страхових компаній, оскільки освіченість споживачів суттєво обмежує їх можливості до зловживань і вимагає